

KVALITATIV UNDERSØGELSE AF RISICIENE FOR FORBRUGERNE SOM FØLGE AF FORFALSKNINGER

RESUMÉ

KVALITATIV UNDERSØGELSE AF RISICIENE FOR FORBRUGERNE SOM FØLGE AF FORFALSKNINGER

JUNI 2019

RESUMÉ

KVALITATIV UNDERSØGELSE AF RISICIENE FOR FORBRUGERNE SOM FØLGE AF FORFALSKNINGER

Forskning har vist, at forfalskede varer ofte er fremstillet af kriminelle netværk¹. Virksomheder, der beskæftiger sig med at fremstille varer, som bevidst krænker immaterielle ejendomsrettigheder, bekymrer sig normalt ikke om produkternes kvalitet, eller vigtigere, deres sikkerhed. De kan indeholde stoffer eller komponenter, der ikke opfylder de europæiske sikkerhedskrav, og udgør derfor potentielt farlige risici for forbrugernes sundhed og sikkerhed og er således i modstrid med kravet om, at kun sikre produkter² må bringes i omsætning på EU-markedet.

Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellectuelle Ejendomsrettigheder ("Observationscentret") har undersøgt sammenhængen mellem forfalskning og manglende sikkerhed af varer, set i forhold til krænkelser af immaterielle ejendomsrettigheder og manglende overensstemmelse med gældende krav til sundhed og sikkerhed. Til dette formål blev der undersøgt forskellige muligheder for at indsamle de tilgængelige kvalitative og kvantitative data, som kunne være nyttige for denne undersøgelse.

Denne kvalitative undersøgelse viser, hvilken fare forfalskede varer udgør for sundheden, således som dette fremgår af indberetninger fra EU's markedsovervågningsmyndigheder i Europa-Kommissionens system for hurtig udveksling af oplysninger om farer i forbindelse med anvendelse af forbrugsgoder (RAPEX-systemet), som er det eneste tilgængelige system til rapportering om myndighedernes foranstaltninger over for usikre produkter på markederne i de forskellige europæiske lande³.

RAPEX-systemet vedrører produkter, der både er usikre og forfalskede eller i det mindste mistænkes for at være forfalskede, og som er mærket som sådan af de pågældende markedsovervågningsmyndigheder. Rapporten fokuserer på de syv mest almindelige risici, der er rapporteret i de analyserede indberetninger. Der er tale om kemiske skader, strangulering og kvælning, elektriske stød, høreskader og brandfarer. De udgør næsten 92 % af alle de risici, der er identificeret ved disse indberetninger. Analysen af RAPEX-indberetninger fra 2010 til 2017 viser, at:

- 97 % af de registrerede farlige forfalskede varer blev vurderet til at udgøre en alvorlig risiko
- legetøj er den mest populære produkttype, efterfulgt af beklædning, tekstiler og modeartikler. Faktisk var børn slutbrugere af 80 % af de varer, der blev indberettet som farlige og forfalskede (legetøj, barneplejeartikler og børnetøj).
- den mest almindelige fare (32 %) vedrørte eksponering for farlige kemikalier og giftstoffer, som kan tænkes at medføre akutte eller langsigtede sundhedsproblemer ved kortvarig eller længerevarende eksponering
- 24 % af de farlige produkter, der blev registreret som forfalskede, udgjorde mere end én fare for brugerne

¹ Situationsrapport fra 2017 om varemærkeforfalskning og piratkopiering i Den Europæiske Union: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/Situation%20Report%20EUIPO-Europol_en.pdf

² "Sikkert produkt" som defineret i artikel 2, litra b), i direktiv 2001/95/EF om produktsikkerhed i almindelighed

³ EU-medlemsstaterne + landene i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) (Norge, Island og Liechtenstein) https://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/repository/content/pages/rapex/index_en.htm

- årsagerne til de identificerede risici varierede fra dårlig udførelse af produkterne og anvendelse af ringe materialer og komponenter til manglende indsigt i regler eller sikkerhedsmekanismer
- Kina blev registreret som hovedkilden til farlige forfalskede produkter i EU, hvoraf 73 % hidrørte herfra mellem 2010 og 2017, mens Den Europæiske Union tegner sig for 13 % af produkterne.

Ved gennemgangen af disse datakilder var det klart, at uanset om de foreliggende oplysninger er tilstrækkelige til at beskrive risiciene ved varer, der mistænkes for at være forfalskede, og til at vise konsekvenserne gennem klare eksempler, var datasættet ikke tilstrækkelig stort til at danne grundlag for en kvantitativ rapport.

Skønt markedsovervågningsmyndighederne bør underrette RAPEX om alle foranstaltninger, der træffes mod farlige produkter, og angive, hvorvidt sådanne produkter ud fra analysen er eller måske er forfalskede, fremgår det, at indberetning ikke har fundet sted for alle foranstaltninger, der er truffet over for sådanne produkter, som desuden udgjorde en krænkelse af immaterielle ejendomsrettigheder. Forskningen viser således, at der er potentiel mulighed for yderligere samarbejde med markedsovervågningsmyndighederne for at skaffe indblik i årsagerne til forfalskning og bistå dem, når de støder på sådanne muligvis forfalskede produkter, herunder give dem mulighed for adgang til håndhævelsesdatabasen (EDB).

Udtrykket "farlig" er ofte blevet nævnt i pressemeddelelser og i redegørelser fra de retshåndhævende myndigheder i forbindelse med tilbageholdelse af visse typer varer. Det er imidlertid sjældent, at der foretages en vurdering af de potentielle risici, som varerne udsætter forbrugerne for. Derimod tilintetgøres varer, der krænker immaterielle ejendomsrettigheder, kort efter deres ulovlighed er blevet bekræftet af de pågældende rettighedsindehavere, i overensstemmelse med bestemmelserne i forordning (EU) nr. 608/2013⁴. Som sådan testes de ikke for de potentielle risici, de frembyder.

Af disse mangler fremgår, at der savnes et klart billede af fænomenet farlige forfalskede varer i EU, og at der er behov for at gøre mere for at indsamle oplysninger om emnet.

Undersøgelsen har derfor bidraget til at identificere områder, hvor der i de kommende år kan træffes yderligere tiltag:

- Observationscentret kunne investere i aktiviteter til at indhente flere data fra sager og operationer ved i samarbejde med de relevante myndigheder at analysere og teste varer, der er potentielt både forfalskede og farlige. Med sådanne krydsoplysninger ville det være muligt i fremtiden at foretage en mere detaljeret analyse.
- Hvis det anses for nyttigt, kunne Observationscentret hjælpe markedsovervågningsmyndigheder og toldmyndigheder til bedre indsigt i hinandens arbejdsprocedurer – for at finde den lettest mulige måde at gribe begge problemer an på og samtidig investere i rapportering for at få bedre indblik i problemerne.

Endelig er det vigtigt at øge bevidstheden om fænomenet organiseret kriminalitet bestående i salg af forfalskninger, som kan udgøre en fare for EU-borgernes sundhed og sikkerhed. Dette spørgsmål har videre konsekvenser end blotte krænkelse af immaterielle ejendomsrettigheder, hvorfor der i partnerskab med håndhævende myndigheder og EU-Kommissionen bør gøres en større indsats for at kaste lys over fænomenet.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 608/2013 af 12. juni 2013 om toldmyndighedernes håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1383/2003 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013R0608>

KVALITATIV UNDERSØGELSE AF RISICIENE
FOR FORBRUGERNE SOM FØLGE AF
FORFALSKNINGER
RESUMÉ

